

Teme iz sestринstva

Moralne osobine medicinske sestre

Mihael Vlaović, Božena Coha

Opća bolnica „Dr. Josip Benčević“, Slavonski Brod

Sažetak

Moral, kao skup pravila kojima se utvrđuje pozitivan odnos prema društvu, drugima pa i samom sebi, neophodan je za civiliziranu egzistenciju društva. Između ostaloga, čovjek je i etično biće čije se moralne osobine najviše zrcale u temeljnoj etičkoj kategoriji koja obuhvaća brigu za ostale ljude. Postoje mnoga zanimanja u kojima navedeno dolazi do izražaja, a u ovome radu posebno će biti govora o moralnim osobinama medicinske sestre koja bi kao valjan zdravstveni radnik trebala razvijati poželjne moralne osobine uz intelektualne, komunikacijske i psihomotorne vještine. Navedeno može se postići stručnim usavršavanjem, intelektualnim radom te holističkim i individualnim pristupom pacijentu.

Ključne riječi: moral, sestrinstvo, etika medicinskih sestara

Sestrinstvo je podjednako umijeće i znanost te zahtijeva racionalno shvaćanje i primjenu znanja, vještina specifičnih za struku. Opstaje na znanju i tehnikama izvedenim iz humanističkih, fizičkih, društvenih, medicinskih i bioloških znanosti (1). Od medicinske se sestre, kao djelatnika u zdravstvu koji je usmjeren na pružanje sestriinske skrbi prema pojedincu, njegovoj obitelji i zajednici, očekuje razvijanje osobina koje će doći do izražaja, ne samo u cjelokupnosti njene osobe, nego i u pozitivnom i pravilnom odnosu prema bolesniku i radu. Očekivane moralne osobine koje treba posjedovati svaka medicinska sestra uključuju tri skupine, od kojih je jedna usmjerena na samu medicinsku sestru, a druge dvije obuhvaćaju kontekst njezina djelovanja, odnosno bolesnika, obitelj i suradnike te shvaćanje vlastita poslanja kroz odgovoran odnos prema radu.

Uredna i lijepo njegovana sestra (uredne kose, nenapadno namazanog lica, urednih ruku, čistih, njegovanih i podrezanih noktata bez laka, bez prodornih mirisa) u čistoj i izglacanoj odjeći sa značkom i identifikacijskom karticom, te urednom obućom, psihički povoljno djeluje na bolesnika i odgojno na sredinu u kojoj radi (2). Svaka medicinska sestra, zbog profila posla kojim se bavi, dužna je voditi računa o vlastitu izgledu i pravilima lijepog ponašanja. Dakle, uniforme medicinskih sestara trebale bi biti jedinstvene, no, njihova funkcija ne bi se trebala svoditi samo na estetsku već i na zaštitnu koja bi trebala štititi medicinsku sestru, ali i pacijenta od negativnih čimbenika iz okoline. Točnost je, kažu, vrlina, a ona bi trebala krasiti svaku medicinsku sestru koja bi trebala dolaziti do izražaja kroz točan dolazak na posao te izvođenje zahvata, dijagnostičkih i terapijskih postupaka i ostalih zadaća u dogovoreno vrijeme. Nadalje, medicinska bi sestra trebala biti dovoljno kritična prema samoj sebi i vlastitom radu, a dobivanje zaslužanih pohvala trebalo bi joj biti poticaj za daljnje usavršavanje, kako u samoj struci tako i izvan nje. Neprikazivanje vlastitih burnih emocija, objektivnost, razumni i promišljeni postupci, ali uza sve to odmjerena doza suosjećajnosti trebali bi biti prioritet svakoj medicinskoj sestri u svakodnevnom profesionalnom radu.

Svaka kultura poštuje određena pravila lijepog ponašanja, koja su neophodna za navedenu profesiju. Uljudnost i ljubaznost početak je svakog liječenja, stoga bi na pacijentove upite trebalo odgovoriti s molim, za pohvaljeno učinjeno dobro odgovoriti s hvala, staviti se na raspolaganje s izvoli/te te ispričati se s oprostite. Oslovljavanje bolesnika, kako i odnos medicinske sestre i bolesnika zauzima posebno mjesto u sestriinskoj etici. Neprihvatljivo je oslovljavati bolesnika različitim hipokoristicima kao što su bako, djeda i sl. Najprofesionalnije bilo bi oslovljavati s gospodine ili gospođu, no problem nastaje kada mlađa medicinska sestra skrbi o bolesniku svoje ili približno svoje dobi. Tada bi međusobno oslovljavanje bilo stvar dogovora. Što se tiče oslovljavanja unutar struke, bilo bi poželjno liječnika oslovljavati s „gospodine doktore“ ili „doktore Jurić“, a medicinsku sestru s „gospođu sestru“ ili „sestro Jurić“.

No, važno je napomenuti nekoliko pravila kojih bi se trebala pridržavati svaka medicinska sestra ili student. Naime, nikada ne bi smjeli:

1. ne pozdraviti ili ne odzdraviti,
2. držati ruke u džepu dok pozdravlja, razgovara,
3. oslovljavati neprikladno,
4. žvakati žvakaću gumu,
5. ponašati se oholo, umišljeno,
6. govoriti glasno, vikati, dovikivati se, svađati, smijati, pjevati, zviždati... (na bolničkom odjelu),
7. uključiti glasno radio, TV na bolničkom odjelu (3).

Kroz pružanje sestriinske skrbi pojedincu, njegovoj obitelji i zajednici medicinska bi sestra trebala razvijati suradnički odnos koji bi se trebao temeljiti na međusobnom poštovanju i uvažavanju. Pri pružanju sestriinske skrbi svaka bi medicinska sestra trebala uvažiti bolesnikovo pravo na povjerljivost i privatnost. Pacijent ima pravo na povjerljivost podataka koji se odnose na stanje njegova zdravlja... Pacijent ima pravo dati usmenu ili pisanu izjavu o osobama koje mogu biti obaviještene o njegovu prijmu u stacionarnu zdravstvenu ustanovu kao i o njegovom zdravstvenom stanju. Pri pregledu, odnosno liječenju, a naročito prilikom pružanja osobne njege pacijent ima pravo na uvjete koji osiguravaju privatnost (4).

Kroz vlastiti profesionalni razvoj medicinska sestra treba razvijati komunikacijske vještine kako bi mogla zadobiti povjerenje bolesnika te prikazati se osoba kojoj profesionalni nazoni nesebičnost, plemenitost i srdačnost stavljaju kao prioritet. Medicinska bi sestra trebala biti spremna u svakom trenutku odgovoriti na zahtjeve bolesnika ako su oni u skladu s profesionalnim i etičkim načelima. Ništa manje važna osobina svake medicinske sestre je kolegijalnost. Ona se tiče isključivo odnosa s drugim medicinskim osobljem, što se neposredno odražava i na cjelokupan odnos osoblja prema pacijentu. Dobivanjem dozvole za samostalan rad, medicinska sestra dobiva pravo na odgovorno i savjesno provođenje zdravstvene njege, ali i preuzima odgovornost za vlastite postupke, što je i regulirano zakonom; što znači da, u slučaju nesavjesne skrbi, medicinska sestra podliježe kaznenom procesuiranju. Medicinska je sestra član tima, što joj osigurava pravo na davanje profesionalnog mišljenja, ali i na uvažavanje mišljenja drugih članova tima.

Humanost uključuje nesebičnu i plemenitu ljubav prema čovjeku. Humanost je bit sestrinskog poslanja jer uključuje veliku požrtvovnost u svrhu pomaganja čovjeku u cjelokupnosti njegovih fizičkih, psihičkih i socijalnih osobina jer kao što je i sam papa Ivan Pavao II rekao: „Neka vaše zvanje, rođeno da spasava i promiče ljudski život, ne postane popustljivo pred sličnim zabludama, protusloveći svojim izvornim ciljevima i pretvarajući se u pobornika ne života, nego smrti.“

Rad oplemenjuje čovjeka, zato je svaki rad poželjan i koristan jer dovodi čovjeka do samoaktualizacije što mu omogućuje da se ostvari u cjelokupnosti svojih osobina.

Medicinska je sestra samostalan zdravstveni djelatnik u području zdravstvene njege pri čemu pruža nekoliko vrsta pomoći: fizičku, psihičku i edukacijsku što znači da svoje radne sposobnosti primjenjuje u korist pacijenta.

Ona mora inicirati svaku pozitivnu djelatnost koja ide u korist bolesnika te biti spremna u svakom trenutku pružiti stručnu pomoć. Za produktivan i uspješan rad vrlo je važna dobra organizacija i radna disciplina. Prema tome, za pružanje adekvatne sestrinske skrbi, svaka bi sestra trebala sudjelovati i potpomagati u organizaciji aktivnosti bolničkog odjela te služiti kao uzor u radnoj disciplini.

Medicinska bi sestra trebala s zadovoljstvom dolaziti na posao te pri svim aktivnostima pokazati svoje zanimanje za potpuno sudjelovanje. I kao što stara kineska poslovica kaže: Ako želiš biti sretan cijeli život, tada voli svoj posao.

Pružanje skrbi bolesnicima nije nimalo lagan posao. Iziskuje potpuno predanje, ulaganje vlastite osobnosti što ponekad i ne mora rezultirati željenim ishodom. Ipak, medicinska sestra u obnašanju svakodnevnog posla unosi bolesniku novu svjetlost u život, daje mu poticaj za bolje sutra. Njezina je najveća nagrada zadovoljstvo koje nosi u sebi svaki puta kada vidi osmijeh na bolesnikovu licu. Usavršavanjem same sebe, potiče na bolje poznavanje i razumijevanje međuljudskih odnosa jer svaki pozitivan, srdačan međuljudski odnos pokazatelj je velikih ulaganja obiju strana.

Svaka medicinska sestra ne ulaže samo samu sebe u posao koji obavlja, ulaže i iznimno znanje te životno i profesionalno iskustvo. Medicinske sestre suosjećaju s bolesnikovom boli i patnjom, za nju je svaki čovjek jedinstveno ljudsko biće kojemu je potrebna njezina pomoć, a ona ju zbog svojih profesionalnih i moralnih načela želi i treba pružiti bez obzira na dob, spol, kulturni identitet, rasnu, vjersku ili političku pripadnost.

Danas se medicinske sestre susreću s brojnim birokratskim i administrativnim problemima, što im uvelike otežava rad, a što nije dobro ni za pacijenta. Smanjenjem broja medicinskih sestara dovodi se u pitanje kvaliteta pružene sestrinske skrbi jer, ipak, medicinske su sestre te koje su najbliže bolesniku.

Medicinska sestra mora održavati svoje znanje i vještine u toku sa suvremenim znanjima kroz cijeli svoj radni vijek. Trebala bi redovito sudjelovati u obrazovnim aktivnostima koje razvijaju njene sposobnosti i vještine za rad (5).

Sestra preuzima odgovornost i potreban autoritet u izravnom pružanju sestrinske zaštite. Ona je samostalna praktičarka odgovorna za zaštitu koju daje. Odgovorna je odrediti svoje osobne potrebe u daljnjem obrazovanju za menadžment, nastavu, kliničku praksu i istraživanja i te potrebe aktivno zadovoljavati (1).

Literatura:

1. Salvage J, ur. Sestrinstvo u akciji. Zagreb: Zonta klub Zagreb; 1994.
2. Prlić N. Zdravstvena njega. Školska knjiga Zagreb. Zagreb; 2000.
3. Prlić N, Ilić A. Nastavni tekstovi za predmet Filozofija i bioetika sestrinstva. Osijek; 2007.
4. Zakon o zaštiti prava pacijenata. Narodne novine, br. 169/2004.
5. Hrvatska komora medicinskih sestara. Etički kodeks medicinskih sestara. Zagreb (Hrvatska): Hrvatska komora medicinskih sestara; 2005.

Kontakt:

Mihael Vlaović, bacc. med. techn.
mr. sc. Božena Cođa, dr. med.
Opća bolnica „Dr. Josip Benčević“ Slavonski Brod
Andrije Štampara 42
35000 Slavonski Brod
Odjel za unutarnje bolesti

e-mail: mihael_vlaovic@hotmail.com